

ולפתע, מתוך שלא לשמה, הכול נפתח מחדש...

נוגה הגיעה לארץ במקרה. היא הגיעה מהולנד, שם היא משמשת נגנית נבל בסימפונית של ארנהיים ואחראית על ספריית התווים של התזמורת.

נוגה הגיעה באי-חשק גמור כדי להפגין נוכחות של שלושה חודשים בבית הוריה המושכר בדמי מפתח בשכונת מקור ברוך בירושלים, בשעה שאמה, שזה עתה התאלמנה מאביה של נוגה, עברה לדיור מוגן בתל אביב לתקופת ניסיון. בנה חוני, אחיה של נוגה, לא רצה להשאיר את אמו להתגורר לבדה בבית הירושלמי הנטוע בשכונה ההולכת ומתחרדת. מה שהעסיק את נוגה יותר מכול היה "למסמר" את ביצוע הקונצ'רטו לחליל ולנבל של מוצרט עד שובה להולנד. ובינתיים, כדי שלא תתנוון לגמרי וגם תרוויח משהו לפרנסתה הזמנית (היא לא רצתה לקחת כסף מאחיה), השיג לה אחיה עבודה כניצבת בסרטים ובמופעי אופרה. התפקיד נתפס בעיני נוגה מספיק לא מחייב כדי שתוכל להסתדר עמו.

נוגה היא רווקה. בעבר נישאה לאיש, לאוריה; אך משום שלא רצתה ילדים נפרד ממנה בעלה, נשא לו אישה אחרת והוליד לה שני ילדים. בזמנו עשתה נוגה את הדרך להולנד משלא מצאה עבודה כנגנית נבל בארץ. ייתכן מאוד שלא מחמת היעדר הזדמנויות לנגן נבל, אלא בשל רמת נגינה לא מרשימה דיה. לתזמורת שולית בהולנד זה הספיק, לפילהרמונית הישראלית כפי הנראה לא. בינתיים זרמו להם החיים שם בהולנד בתוך "מרחב אירופי מוגן וליברלי" (9), ששום דבר לא היה צריך להפריע את שלווה.

אך לא כך התפתחו הדברים. העבודה כניצבת הפגישה את נוגה עם אנשים פשוטים וטובים (אחד היה שופט בעברו, אחר, אלעזר, קצין משטרה) שעוררו בה תשוקה לא מוכרת לקשר של חיבה ואמפטיה. משהחלו האנשים הללו לחפש את קרבתה, נוגה נענתה להם ובהדרגה החלה גם היא לחפש את קרבתם.

הניצבות עצמה הפגישה את נוגה עם שני ממדים מודחקים עד כה בקפדנות: אהבת ילדים ותשוקה לחמימות מגוננת, טיפולית. בדרך לאחת הניצבויות – סרט שעניינו משפט רצח, מונח על כתפיה רדיד אדום נעים שנמסר לה בהשאלה ומאומץ על ידה, לאחר שגילתה שהוא עושה לה טוב. באופרה כרמון, שבמרכזה סיפור אהבה פתייני מאוד, מצאה עצמה מוליכה חמור רתום לעגלה ועליו שני ילדים שמחים, שאליהם התקשרה (139). בסצנת בית חולים של סרט אחר (156), שבה רותקה נוגה לכיסא גלגלים, היא נשלפת בפתאומיות מכיסאה בידי שחקן-רופא יצרי ויפה תואר, המניח אותה ברגישות במיטת חולים – ותחושתה מהממת. היא לא רוצה עוד "take". די בהלם שה-take הנוכחי עשה

לה. לפני דקות אחדות עוד רצתה לפרוש מן המשחק, אבל רגעי האינטימיות של ישיבה בעגלת נכים, ישיבה נוחה, נטולת מחויבויות אך מושכת תשומת לבם של אנשים, שובים את לבה למרות המבוכה שהיא מגלה בתוכה. גם הופעה משונה ומפתיעה של בעלה לשעבר, העוקב אחריה מאז גילה אותה בדרך מקרה בהצגת פרמן ומתגנב לחדרה במרחב ההסרטה ונרדם במיטה סמוכה לשלה, מעלה בה רגשות אינטימיים שלא ידעה ביחסיה עמו בעבר. בראשית העבודה כניצבת היה הכול עוד טכני, ענייני. בסצנה של משפט רצח היא התנדבה לומר "בקול רך ונעים" את המלה "אַשְׁמָה" בשלוש שפות, לשמחתו של הבמאי, ושילחה את הרוצחת אל הגרדום.

נוגה גם מתחילה להתרגל לביתה הירושלמי, שמעולם לא חשה עמו קשר מיוחד ואף השתדלה לא לגור בו בעת ביקוריה החטופים הקודמים בישראל. בלילות היא מדלגת ממיטה למיטה בחדרי הבית השונים כדי לחוש את סודן, הוא סוד הבית ועלילותיו ביתר שאת. סוף-סוף נעלמה הזוגיות הדביקה והמעיקה, הטובה מדי, של הוריה. כאן היא גם פוגשת שני ילדים קטנים של משפחת פומרנץ החרדית המתגוררת בקומה מעל, החודרים לביתה פעם דרך הדלת ופעם דרך החלון לצפות בטלוויזיה. היחסים אתם מתחילים בקניית שוט בעיר העתיקה. שוט טוב, שהכה כבר המון גמלים וסוסים ואמור לאיים על הילדים שיימנעו מלפלוש לביתה. אך עד מהרה נולד סיפור אהבה בינה ובין הילדים האלה. סיפור אהבה טיפולי של ממש לאחד מהם – ילד מפגר ומוזנח. היא מתאהבת בו, באומלל הזה, ובאחת ההזדמנויות רוחצת אותו בידיים בוטחות כאילו היה ילדה שלה. וכשהוא עוזב היא מתגעגעת. מגע קל ומקרי עם רגלו של עבאדי, חברו הטוב של אבא המנוח שבא להתקין מנעול לחלון המקלחת, מעורר את כל גופו ונוטע בו שירה... משהו בידיה של נוגה ובגופה משלח גלים ארוטיים זעוריים שטרם חווה כמותם.

בהמשך היא מבטיחה למתווך הדירות המייצג את בעלי הבית שהיא תשוב לארץ. "בסוף תימצא התזמורת שתהיה זקוקה לי" (171), היא מתריסה בפניו. תזמורת תהיה זקוקה לה בתנאי שמשהו בנגינתה ישתנה. וזה יקרה לקראת סוף העלילה, לכשתשוב אליה נשיותה. ועוד נדבר על כך. הצלילים משתנים. מקבלים עומק שמעולם לא היה בהם. הנה נפתחה הדרך לשוב ארצה. אולי אפילו לירושלים.

משהו קורה גם עם נשיותה של נוגה. הווסת נטשה אותה, והיא בת 42 בלבד. אין בו שימוש בגוף שהחליט שלא להביא ילדים לעולם. אבל המפגש החוזר עם בעלה, שמגלה בה לפתע, תחילה ממרחק בטוח מצדה ואחר כך ממרחק בטוח פחות, משהו שהוא מעולם לא ראה, מביאו לבקש ממנה לעשות עמו ילד. אמה מעודדת אותה לכך. והרעיון כבר לא נראה מופרך על רקע הנסיבות המשתנות. כאן גם מתבררים כמה סודות משפחתיים שחסמו את הגישה לילדים. האבא, שחרד ממוות בעת לידה, הטיל פחדו על נוגה, עדיין ילדה (211). הוא

גם עבר מתל אביב לירושלים משום ששכנתו נפטרה בלידתה. ובעלה, שאהב אותה אהבה חונקת משולבת בביקורת וכעסים מודחקים על המקצוע שבחרה ועל הכלי המוזר הגדול והמסורבל שעמו קשרה את גורלה (ושלטעמו נגינתה בו לא הייתה טובה ממילא), לא היה פרטנר לילד. אהבתו חנקה אותה, ולו נולד ילד, הייתה חונקת גם אותו. הוא בפירוש לא היה פרטנר לזוגיות מאושרת ולא למשפחה שלמה.

אט-אט נוגה גם מתרגלת לירושלים ולומדת לאהוב אותה – עניין לא פשוט, משום שהוא מחייב את ניתוק השכל. שכלית, רציונלית, זו עיר איומה. מתחרדת, דחוסה, מבולגנת. אך כאשר הרגש מקבל בכורה, זה קורה. עתה גם שוק מחנה יהודה הופך מקום לטייל בו, לשמוע את קולותיו ולהריח את ריחותיו וגם לאכול את מאכליו במסעדה פשוטה הממוקמת בו. העיר הופכת למקום אינטימי, משום שאינטימיות מחלחלת לתוך נשמתה ותודעתה של נוגה עצמה. והנה לפנינו סיפור דיאלקטי מאוד. נוגה גם בטוחה שהמעבר של אמה לתל אביב יסתיים בלא כלום. היא תשוב לירושלים. ונוגה מבינה מדוע.

ואכן זה קורה. האם שבה לירושלים, ונוגה לארנהיים. והנה בנסיעה לסדרת קונצרטים בפינ, נסיעה מיוחדת במינה כשלעצמה (נוגה – ונוס בשמה בהולנד, צופה בונוס השמימית ומתרגשת מאוד), שם אמורה נוגה לנגן את *la mer* (הים) של דביסי (Debussy), מופיעים כאבי בטן תחתונה. משהו מתחדש שם. משהו שנחשב לגמור וסגור ואבוד. וכאשר זה קורה, נוגה מתמסרת לטיפול. לטיפול הרגיש והנעים של נגנית קרן היער היפהפייה אינגריד דה מונק, שגם מגלה את אוזנה של נוגה בדבר משהו חדש, אחר, שמופיע אצלה לפתע – הצלילים המופקים מן הנבל המלכותי שלה עמוקים יותר, צועקים ממעמקים.

נפתח הפתח לכמה דברים אבודים: ילד? אולי; אהבה חדשה, אינטימית, נעימה, טובה? אולי; שיבה לארץ לתזמורת שנוגה תהיה ראויה לה? אולי; ואפילו שיבה לירושלים? אולי. לפתע, מתוך שלא לשמה, הכול נפתח מחדש. ממש מחדש. בלא שמץ של מליצה. כי הפעם זה בא ממעמקים. והעדויות המוחשית ביותר לכך היא המעבר, בפסקה האחרונה של הספר, מן הכתיבה בגוף השלישי הקר, המרוחק, לגוף ראשון. ונוגה מתייפחת. היא כבר לא, כמו שכתב תמיסקולה סולרה (Temistocle Solera), בעל הליברטו של נבוקו של ורדי על איטליה – "יפה אבל אבודה", כפי שגם אמה חשבה. לא ולא. נוגה הנשית שבה לעצמה באמת. נוגה השטנית – הפירוש השני של שמה, כפי שהסביר לה בראשית העלילה כנר עמית בתזמורת של ארנהיים (13), התפוגגה לה ונעלמה.

